

MAXSUS VOSITA SIFATIDA ISHLATILADIGAN NUR TOVUSH QUROLLARINI
KRIMINALISTIK TADQIQOTINING O'ZIGA XOSLIGI

Dalaboyev Shamshodbek Paxlovon o'g'li

*O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar Vazirligi Akademiyasi kunduzgi ta'lim 2-
bosqich 228- guruh kursanti*

Annotatsiya: *ushbu maqolada hozirgi kunda amaliyotda qo'llaniladigan nur tovush qurollari, ularning yaratilish tarixi, qurollar haqida olimlarning fikri, signal to'pponchalari haqida ma'lumot, infrotovushli qurollar, „Sirin 500RX“ qurilmasi haqida ma'lumotlar kiritilgan.*

Kalit so'zlar: *signal to'pponchasi, lazer qurollari, qurilmaning ishlash printsipti, nur-tovush qurollarining ekspertizasi, infratovushli qurollar, „Sirin 500RX“ qurilmasi.*

Аннотация: *в данной статье собраны сведения о светозвуковом оружии, используемом сегодня на практике, истории его создания, мнению ученых об оружии, сведения о сигнальных пистолетах, инфразвуковом оружии и приборе «Сирин 500RX».*

Ключевые слова: *сигнальная пушка, лазерное оружие, принцип действия прибора, обследование светового и звукового оружия, инфразвуковое оружие, конструкция «Сирин 500RX».*

Annotation: *this article contains information about the light and sound weapons used in practice today, the history of their creation, the opinion of scientists about the weapons, information about signal pistols, infrasonic weapons, and the Sirin 500RX device.*

Key words: *signal gun, laser weapons, the principle of operation of the device, examination of light and sound weapons, infrasonic weapons, "Sirin 500RX" construction.*

Signal to'pponchasi uchun birinchi ishlaydigan dizayn 1878 yilda AQSh dengiz floti leytenanti Edvard Veri tomonidan ishlab chiqilgan. Qurilma Amerika Qo'shma Shtatlari dengiz floti tomonidan qabul qilingan. Aynan shu signal to'pponchasi Rossiya imperiyasining flotida ishlatilgan. U 1930-yillarning oxirigacha xizmat qilgan.

Lazer qurollari - bu lazer nurlarini zarba beruvchi element sifatida ishlatadigan qurollar. Lazer qurollari 1960-yillardan boshlab turli davlatlar va kompaniyalar tomonidan ishlab chiqilgan.

Ushbu qurilmaning ishlash printsipti shundaki, u inson qulog'i tomonidan eshitiladigan tovushni ultratovushga aylantiradi. Aniqrog'i, bunday emas, ultratovush yordamida tovushni kodlaydi va nur qattiq ob'ektga tegsa, u karnayga aylanadi.

Nur-tovush qurol - bu kuchli, konsentrlangan tovush to'lqinlari yordamida zarar etkazadigan qurol turi bo'lib, ular tovushli stress ta'sirida go'sht, tosh yoki zirh yirtilmaguncha yoki yo'q qilinmaguncha rezonansli tebranishlarni yaratadi. Ushbu turdagi qurollar og'riq, noqulaylik va tartibsizlikni keltirib chiqaradigan nisbatan

zararsiz miniatyura qurilmalaridan tortib, butun shaharlar va qo'shinlarni sayyoralar yuzidan yo'q qila oladigan nihoyatda kuchli ovozli "to'siqlar" chiqaradigan ulkan tovushli qurollargacha.

Signal to'pponchalari - yorug'lik va ovozli signallarni ta'minlash uchun mo'ljallangan fuqarolik qurolining maxsus turi. Ushbu turdagi qurol turli musobaqalarda tez-tez qo'llanilishi sababli signal quroli deb ham ataladi.

Bugungi kunda ko'plab mamlakatlar lazer qurollari ustida ishlamoqda: AQSh, Frantsiya, Buyuk Britaniya, Xitoy, Turkiya, Isroil va boshqalar. Rossiya ham lazer qurollaridan foydalanadi. Ammo barcha mamlakatlar hozirgacha faqat na'munalarni ko'rsatadi.

Infratovushli qurollar - bu vayron qiluvchi vosita sifatida juda kuchli infratovushlardan foydalanadigan qurollar (chastota diapazoni inson qulog'ini idrok etish chegarasidan past). Infratovush effektining kuchiga qarab, natijalar ob'ektda qo'rquv, dahshat yoki vahima hissi paydo bo'lishidan va ular tufayli psixozlardan somatik kasalliklarga (ko'rish buzilishidan ichki organlarning shikastlanishigacha) bo'lishi mumkin.

Maxsus infratovush chastotasi diapazonida ishlaydigan qurollar politsiya xodimlari va Rossiya gvardiyasi a'zolarining qalqonlariga o'rnatilgan biologik ob'ektlarga akustik ta'sir qilish uchun "Pichirlash" qurilmalari bo'lib, namoyishlarni "masofadan past chastotali tebranishlarni yaratish orqali" tarqatish uchun mo'ljallangan.

Avstriyalik tadqiqotchi Zippermayerning modellari bilan olib borilgan tajribalar bir necha metr masofada taxtalarning yo'q qilinishini ko'rsatdi. NASA tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, raketa dvigatellari tomonidan ishlab chiqarilgan 18 gertsli tovush to'lqinlari ko'z olmalariga ta'sir qilib, kosmonavtlarning ko'rish qobiliyati buzilishiga olib keladi va tadqiqotchi Vik Tandi taxminan 19 gerts chastotali infratovushlar bir qator fiziologik ta'sirlarga ega ekanligini aniqladi: qo'rquv hissi, titroq va ko'z olmalarining rezonansidan kelib chiqadigan optik illyuziyalar.

"Peresvet" - bu rus lazer qurollari majmuasi. Yangi jismoniy tamoyillarga asoslangan qurol turlarini nazarda tutadi."Peresvet" 1,5 ming kilometrgacha bo'lgan masofadagi sun'iy yo'ldosh razvedka tizimlarini ko'r qilishga qodir.

Kompleks haqidagi ma'lumotlarning aksariyati tasniflangan, ammo mutaxassislarning fikriga ko'ra, u havo va raketaga qarshi mudofaa vazifalarini bajaradi. Global qurol savdosini tahlil qilish markazi direktori, harbiy ekspert Igor Korotchenkoning so'zlariga ko'ra, "Peresvet" jangovar lazeridan dronlarga qarshi kurashda muvaffaqiyatli foydalanish mumkin.

Bundan tashqari, uning samaradorligi bevosita atrof-muhit sharoitlariga bog'liq. Yaxshi ob-havo sharoitida u mukammal ishlaydi, ammo tuman, yomg'ir, qor va boshqa noqulay ob-havo sharoitlari lazer nuriga xalaqit berishi mumkin. Mutaxassis, shuningdek, bunday qurilmalar juda ko'p elektr energiyasini iste'mol qilishini qo'shimcha qildi, shuning uchun uni portativ vosita sifatida ishlatish mumkin emas;

ammo kelajakda ular ko'plab harbiy bazalar va boshqa ob'ektlarni o'z hududlariga uchuvchisiz samolyotlarning kirib kelishidan himoya qila oladilar.

"Sirin 500RX" yo'naltiruvchi ovozli qurilma profilaktika va tezkor tadbirlarni o'tkazishda ovozli xabarlar va signallarni 3000 metrdan ortiq masofalarga uzatish uchun mo'ljallangan. Uning yordamida transport vositalarining shovqini yoki sirenalari ovozidan qat'i nazar, barcha xabarlar qabul qiluvchilar

tomonidan aniq eshutilishiga ishonch hosil qilishingiz mumkin. "Sirin 500RX" yo'naltiruvchi tovush moslamasi har bir bo'g'inning aniq uzatilishini ta'minlaydi, shuningdek, ohang signalini yaratishda halokatli bo'lmagan falaj ovoz effektini ta'minlaydi. "Sirin 500RX" yo'naltiruvchi ovozli qurilmasi muhim infratuzilmalar xavfsizligini ta'minlash, dengiz transporti, chegara qo'riqlash, huquqni muhofaza qilish organlari, sport va madaniy tadbirlar xavfsizligini ta'minlash, favqulodda vaziyatlarda aholini ogohlantirish uchun qo'llaniladi.

Spetsifikatsiya:

Maksimal ovoz balandligi 152 dB/1 m;

Ovoz yo'nalishi +/-15o 1 kHz/-3dB;

3000 metrdan ortiq maksimal masofa;

88dB 1250 metr kuchli fon shovqinidan oshib ketish;

Ovoz bosimi darajasining rang ko'rsatkichi bilan quvvat regulyatori;

Maksimal iste'mol 1000 Vt;

Gabarit o'lchamlari 920x1050x550 mm;

Og'irligi 81,6 kg;

48V doimiy quvvat manbai oqim;

IP protokoli orqali kompyuterdan boshqarish;

Joylashuvni belgilash aniqligi 0,01o;

3500 metrgacha bo'lgan masofaga ega kuchli yorug'lik nuri;

26x gacha kattalashtirishga ega HD kamera;

Material - zarbaga chidamli polimer va alyuminiy;

Ishlash harorati oralig'i -33o C dan +60o C gacha;

Suvga, zarba va tebranishga chidamli;

Rangi qora, bej yoki kulrang (modelga qarab).